

Současné makrotrendy a jejich vztah k udržitelnému podnikání:

do jaké míry se transformace ekonomiky
propisuje do byznys strategií?

Hlavní vstup: Mgr. Miroslav Havránek

1. prosince 2021

**zápis z kulatého stolu
společného projektu**

 glopolis

Projekt Investice do udržitelnosti

se věnuje propojování různorodých aktérů na poli transformace firem směrem k udržitelnému podnikání a šíření povědomí o zdrojích pro tuto transformaci s cílem podpořit posuny hlavně u středních a menších firem.

Z dosavadních aktivit projektu vyplynulo několik závěrů:

- motivace k prosazování udržitelnosti byla ve středních a menších českých firmách zatím převážně hodnotová (tj. plyne z vnitřního přesvědčení).
- jejich aktivity na podporu udržitelnosti jsou často nezakotvené v nějaké strategii a řízené „selským rozumem“.
- firmy se sice snaží spolupracovat s externími partnery, ale vlastně pořádně nevědí, co od nich očekávat.
- až na výjimky, které příklonem k ESG sledují přístup k výhodnějšímu financování (např. zelené bondy), firmy zatím ze svého pohledu nedokáží posoudit ekonomický vliv těchto aktivit, ale nejčastěji zaznamenávají následující efekty:
 - **nárůst inovačních aktivit**, pro které se cesta k udržitelnosti stává impulsem
 - **posun firemní kultury** směrem ke komplexnějšímu, zasvěcenějšímu vnímání udržitelnosti i k vnitřnímu ztotožnění se s tímto konceptem
 - **pozitivní dopad na “PR”** firmy, i když některé firmy necítí potřebu se chlubit

MAKROTRENDY

Jestliže se má ekonomika směrem k udržitelnosti změnit rychleji, musíme malým a středním podnikům dát pragmatické, racionální argumenty, proč s ESG začít. Proto jsme se v prvním kroku zaměřili na globální trendy, které firmy samotné (často ani celé odvětví či jeden stát) nedokáží ovlivnit, ale musí na ně reagovat. Navíc jde o trendy dlouhodobější - můžeme si být skoro jisti, že co o nich platí dnes, bude platit i zítra.

Cílem tohoto kulatého stolu bylo z množství globálních mega-, meta- či makrotrendů vybrat a prodiskutovat ty nejvíce relevantní pro ESG. V podkladovém materiálu jsme nabídli po jednom makrotrendu z oblasti ekonomické (zvyšující se soutěž o zdroje), politické (rostoucí objem regulací), sociální (demografické změny) a environmentální (změna klimatu). Vstup hlavního experta a následná diskuse pak doplnily seznam ještě o další makrotrend a zajímavé dílčí aspekty.

Zvyšující se soutěž o zdroje - co dochází a provází škody, bude zdražovat

- světová poptávka po přírodních zdrojích enormně roste, což se promítá jak do poškozování přírodních procesů, tak do růstu komoditních a energetických cen
- většina komodit, které byly levné pravděpodobně se kvůli nim někde něco “ničilo” a mohou jednou dojít, tak budou zdražovat
- firmy postupně reagují na makrotrendy nejen adaptací na jejich dopady, ale také snahou předcházet či zpomalovat tyto trendy - např. budováním větší nezávislosti či odolnosti (vertikální integrace u výrobních firem pro kontrolu nad dodavatelským řetězcem, výroba vlastní energie apod.)

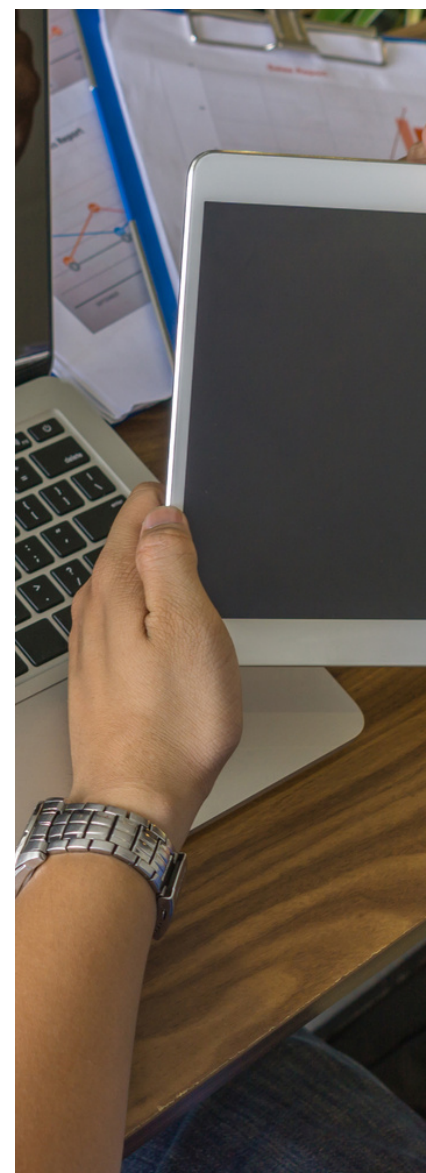

Globální změny klimatu - chytré reakce pomáhají s adaptací i prevencí

- od 70. let minulého století je narušena planetární energetická bilance - rozběhnutý proces, který lze obtížně zastavit
- donutit k totální proměně ekonomiku založenou na levném uhlíku je velmi těžké
- klimatické změny už dnes nejen přesně měříme, ale začínají být viditelné i pouhým okem - tání ledovců, vysychání oblastí, extrémní bouře ...
- budou mít různé dopady v různých koutech planety - např. globální oteplení v průměru o 1,5 stupně může znamenat v ČR oteplení až o 4 – 5 stupňů
- je jisté, že projevy narušeného klimatu se budou stupňovat, jen nevíme přesně, kdy, kde a s jakou silou se objeví

Rostoucí vliv technologické změny - neotálet s reakcí a nespoléhat na stát

- změny v používaných technologiích probíhají nejen velkou rychlostí, ale navíc tyto změny dále zrychlují - různí aktéři se na ně adaptují odlišně, obzvláště “disruptivní” jsou umělá inteligence, modifikace genomu a geoinženýring (manipulace s klimatem)
- na společnost to má i destruktivní dopady – štěpí ji to na část, která je schopna s technologií pracovat, a část, která naopak s technologiemi zápolí (tak jako jsme se v České republice v 90. letech rozdělili na ty, kteří jsou schopni mluvit cizím jazykem a ty, kteří nejsou)
- český stát ve srovnání s firmami často relativně zaostává (např. státu trvá významněji delší dobu nastartovat efektivní využití cloudových řešení místo využívání vlastního hardwaru, zatímco byznys už cloudový systém několikrát obměnil)
- stát však ekonomiku reguluje, což u komplexních problémů může zvyšovat chaos. Firmy tak často jsou v určitém vakuu či nejistotě, musí na trendy reagovat dříve a efektivněji, nespoléhat na stát, ale být připraveny i na dodatečné výzvy regulace

Slábnoucí síla národních států - udržovat pozitivní obraz firmy a nepodkopávat stát

- stát je navíc slabším hráčem, než býval - posun k multipolárnímu světu znamená, že na globálních reakcích (na epidemii, finanční krizi, změnu klimatu apod.) se musí dohodnout více silných aktérů s různými zájmy
- stát je pod silným vlivem korporací, ale roste i společenských vliv jednotlivců (nejen influencerů) - firmy jsou dnes mnohem zranitelnější vůči spotřebitelským bojkotům, kampaním aktivistů či špatnému obrazu v médiích nebo na sociálních sítích
- to platí i pro menší a střední firmy, které rovněž musí neustále sledovat dopad všech svých aktivit na PR, ale zároveň potřebují efektivní stát - aktéra, který umí mobilizovat kapacity pro kolektivní reakci a ochránit ty zranitelnější na trhu i ve společnosti

ESG - od regulí EU k vlastním pravidlům

- v našem kontextu vedoucí roli v reakci na makrotrendy většinou přebírá Evropská unie, důležitým úkolem veřejných institucí na evropské i národní úrovni je ale pomoci SMEs, které často nemají kapacity na sledování, ani vlastní reakci a velmi náročná je proně i realizace evropských regulí
- vedle regulatorních povinností z EU (jako je nefinanční reporting pro rostoucí okruh firem) se nedá čekat velká aktivita českého státu - a tak si pravidla pro ESG budou muset postupně vyložit a nastavit každá firma či odvětví (viz např. [dotazník České bankovní asociace](#)) hlavně samy za sebe (možná podobně jako s GDPR, kde firmy také nakonec našly řešení samy bez pomoci státu)

Závěr pro SMEs

Budoucnost je sice nejistá, ale makrotrendy mohou byznysu docela dobře vytyčit určité mantinely. U většiny (jako např. stárnutí populace, slabší role státu či nedostatek přírodních zdrojů) víme, že nastávají, a víme, jaké následky od nich mohou firmy čekat. Často sice nevíme kdy, kde a s jakým dopadem přesně nastanou (např. regulace či extrémní výkyvy počasí), ale firmy se na ně mohou nejen připravit, ale dokonce z nich těžit, např.:

- zdražující, ubývající či problematické zdroje lze postupně nahradit jinými zdroji či aspoň jejich spotřebu omezit úspornějšími technologiemi
- kde firemní reakce pomáhají nejen s adaptací na problémy, ale přímo jejich předcházení, vznikají cenné kompetence a široce poptávané inovace
- firmy, které s chytrou reakcí na makrotrendy neotálejí a nespolehají na stát, získávají náskok vůči konkurenci, regulaci i pro svoje PR
- udržitelnost ale není jen o vlastní odolnosti, nýbrž i schopnosti spolupracovat s dalšími (např. s veřejnými či neziskovými organizacemi) na řešení výzev, které jednotlivé firmy, odvětví či státy překračují

Pro firmy (i jednotlivce) se vkrádá otázka - kolik změn jsme schopni ustát? Transformace k udržitelnosti je nevyhnutelná, ale musí probíhat únosnou formou a tempem zvladatelným pro většinu. Jinak nám také může společnost - a s ní i ekonomiku - rozložit. Větší firmy disponující množstvím zaměstnanců jsou schopny sledovat a reagovat na různé změny, ale u malých a středních firem je to velmi obtížné.

Pojďte s námi hledat cesty, jak jim pomoci!